

P L S K I
FADN

SYSTEM ZBIERANIA I WYKORZYSTYWANIA
DANYCH RACHUNKOWYCH Z GOSPODARSTW ROLNYCH

Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2016-2017

WARSZAWA 2017

Wskaźniki zmian kosztów bezpośrednich i cen podstawowych produktów rolnych w latach 2016-2017

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

dr hab. inż. Aldona Skarzyńska
mgr inż. Irena Augustyńska
mgr Magdalena Czułowska
mgr inż. Arkadiusz Bębenista
mgr Łukasz Abramczuk
mgr inż. Marcin Żekało

Warszawa 2017

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
- Państwowy Instytut Badawczy
Zakład Rachunkowości Rolnej
00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20
Tel.: (0 22) 50 54 570
Tel./faks: (0 22) 826 93 22
E-mail: portal@fadm.pl
Internet: www.fadm.pl; www.polskifadm.eu

Sytuacja produkcyjno-ekonomiczna w rolnictwie polskim w latach 2016-2017 – wybrane zagadnienia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) po okresie czterech lat (2012-2015) pogorszenia opłacalności produkcji rolniczej, 2016 był kolejnym rokiem, w którym koniunktura w rolnictwie była niekorzystna. Pogorszenie uwarunkowań produkcji rolniczej miało w konsekwencji wpływ na spadek jej opłacalności.

W 2016 roku rynkowe uwarunkowania produkcji rolniczej były niekorzystne dla producentów rolnych. W porównaniu z 2015 rokiem, dynamika spadku cen produktów rolnych sprzedawanych przez gospodarstwa indywidualne była wyższa od dynamiki spadku przeciętnych cen towarów i usług zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i na cele inwestycyjne. W efekcie, w 2016 roku wskaźnik relacji cen („nożyce cen” czyli wskaźnik liczony jako relacja cen produktów rolnych sprzedawanych przez rolników do cen towarów i usług przez nich zakupywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycyjne) wynosił 99,0% wobec 97,3% w 2015 roku¹.

W 2016 roku koniunkturę w rolnictwie, przy zwiększonej podaży większości produktów rolnych (w stosunku do roku poprzedniego) kształtowały przede wszystkim zmiany cen produktów rolnych zachodzące w ciągu roku na rynku krajowym powiązane silnie z wahaniami cen na światowych i europejskich rynkach. Rosyjskie embargo na import żywności z UE, w tym z Polski, pogłębiało dekoniunkturę na niektóre produkty rolne na rynkach zagranicznych. Przeciętne ceny większości podstawowych produktów rolnych były niższe niż w 2015 roku. Wyniki ekonomiczne gospodarstw uzależnione były przede wszystkim od kierunku specjalizacji i efektywności produkcji. W 2016 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, globalna produkcja rolnicza (liczona w cenach stałych) była wyższa o 7,1%. Zdecydował o tym wzrost produkcji roślinnej – o 10,3% oraz produkcji zwierzęcej – o 3,8%.

W **2016 roku** rozmiar produkcji rolniczej kształtowały między innymi następujące czynniki²:

- ◆ ceny zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych, przy wysokiej krajowej podaży ziarna, wykazały w większości tendencję spadkową. Przeciętne ceny skupu pszenicy (62,02 zł/dt), kukurydzy (52,94 zł/dt) i jęczmienia (58,21 zł/dt) obniżyły się w porównaniu z analogicznym okresem sprzed roku od ok. 7% do ok. 5%. W obrocie targowiskowym ceny zbóż kształtowały się na wyższym poziomie niż w skupie, a tempo ich zmian w ciągu roku było wolniejsze,

¹ *Rolnictwo w 2016r.*, GUS, Warszawa 2017.

² *Jak wyżej.*

- ◆ przy zwiększonej podaży, przeciętne ceny ziemniaków w skupie (ok. 38 zł/dt) w 2016 roku obniżyły się o ok. 4%. W obrocie targowiskowym, gdzie sprzedaż w coraz większym stopniu ma charakter detaliczny, przeciętna cena ziemniaków jadalnych (ok. 96 zł/dt) wzrosła o ponad 17%,
- ◆ krajowe ceny żywca wieprzowego, silnie skorelowane z cenami na rynku unijnym, wykazywały (przy nieznacznie zwiększonej podaży) tendencję wzrostową. Za 1 kg żywca wieprzowego płacono w skupie 4,68 zł, a na targowiskach 4,61 zł, tj. więcej niż w 2015 roku odpowiednio o 8,9% i o 1,5%,
- ◆ przy utrzymującej się w ciągu kilku ostatnich lat spadkowej tendencji cen pasz i cen zbóż, wzrost cen żywca wieprzowego wpłynął na poprawę opłacalności tuczu trzody. Relacja cen skupu żywca do cen targowiskowych żyta w ciągu roku kształtowała się w granicach od 6,4 do 9,3 wobec 6,3 do 7,9 przed rokiem, tj. nadal poniżej poziomu przyjętego (co najmniej 10-11) za opłacalny dla tuczu świń,
- ◆ obserwowany był dalszy wzrost importu młodych świń. W okresie styczeń-grudzień 2016 roku import żywca wieprzowego do 50 kg wyniósł 5306 tys. szt. (wobec 4778 tys. sztuk w 2015 roku) i był o 9,4% większy niż przed rokiem. Przeciętna waga jednej importowanej sztuki wynosiła ponad 30 kg wobec 29 kg w roku poprzednim. Na uwagę zasługuje wzrost importu żywych świń hodowlanych czystorasowych, który może zapowiadać początek procesu odbudowy polskiego materiału zarodowego,
- ◆ eksport żywca wieprzowego, w porównaniu z 2015 rokiem zwiększył się o 41% (do około 54,8 tys. szt.). Głównymi odbiorcami były kraje UE, przy czym najwięcej żywca wywieziono z Polski do Niemiec (25,7 tys. szt.) oraz Włoch (9,5 tys. szt.) i Czech (9,0 tys. szt.),
- ◆ na rynku wołowiny w 2016 roku, przy zwiększonej krajowej podaży i spadku cen na rynku unijnym, przeciętne ceny skupu żywca kształtowały się na poziomie nieco niższym niż w roku poprzednim. Średnia roczna cena skupu żywca wołowego (5,91 zł/kg) i młodego bydła rzeźnego (6,13 zł/kg) obniżyła się w porównaniu z 2015 rokiem odpowiednio o 2,7% i o 2,0%. W obrocie targowiskowym ceny żywca wołowego (6,54 zł) kształtowały się na poziomie sprzed roku (wzrost o 0,3%), a młodego bydła rzeźnego (7,03 zł) wzrosły o 1,7%,
- ◆ przy dalszym rozwoju produkcji drobiarskiej i wysokim poziomie krajowej podaży żywca drobiowego, przeciętna cena drobiu rzeźnego w okresie styczeń-grudzień 2016 roku (3,68 zł/kg) była o 6,5% niższa od notowanej przed rokiem,

- ◆ po głębokim spadku cen mleka w Polsce w 2015 roku (w skali roku o 17,3%) utrzymującym się jeszcze w I półroczu 2016 roku, na dynamiczny wzrost cen i poprawę opłacalności produkcji w II półroczu 2016 roku, wpłynęło ożywienie popytu i wzrost cen surowca na zagranicznych rynkach rolnych. W 2016 roku przy spadku cen mleka w okresie I-VI o ok. 10% i wzroście cen w okresie VII-XII o 5,7% przeciętnie w roku producenci uzyskiwali za surowiec ok. 111 zł/hl, tj. o 2,3% mniej niż w 2015 roku,
- ◆ w 2016 roku w obrocie targowiskowym średnia cena krowy dojnej (ok. 3078 zł) była zbliżona do notowanej przed rokiem, a jałówki jednorocznej (około 2001 zł) – wyższa o 2,8%,
- ◆ w sezonie 2015/2016 odnotowano wyraźny wzrost poziomu nawożenia wapniowego, przy utrzymującym się znacznym zróżnicowaniu regionalnym stosowania nawozów, przeciętnie w kraju wskaźnik zużycia nawozów wapniowych w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych wynosił 68 kg wobec 39 kg przed rokiem. W roku gospodarczym 2015/16 zwiększone (o 5,8%) zużycie nawozów mineralnych (NPK), w korzystnych warunkach agrometeorologicznych w okresie wegetacji, wpłynęło na wzrost plonowania większości upraw. Przeciętnie w kraju zużycie nawozów w czystym składniku (NPK) w przeliczeniu na 1 ha UR wyniosło ponad 130 kg NPK, w tym na użytki rolne w dobrej kulturze – około 132 kg NPK. Zwiększyło się również zużycie nawozów naturalnych. W rolnictwie wykorzystano ok. 50 mln t obornika i po około 10 mln ton gnojówki i gnojowicy, co w przeliczeniu na czysty składnik NPK wzbogaciło użytki rolne w dobrej kulturze o ponad 48 kg.

W **2017 roku** rozmiar produkcji roślinnej warunkowany był m.in. przez następujące czynniki³:

- ◆ zbiory zbóż ogółem ocenia się na 32,0 mln ton, tj. około 7% więcej od zbiorów ubiegłorocznych;
- ◆ produkcję zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na 27,9 mln ton, tj. o około 10% więcej od uzyskanej w 2016 roku;
- ◆ zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na około 2,7 mln ton, tj. o około 22% więcej od zbiorów ubiegłorocznych;
- ◆ zbiory ziemniaków (łącznie z produkcją w ogrodach przydomowych) szacuje się na około 9,0 mln ton, tj. o około 2% więcej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym;
- ◆ zbiory buraków cukrowych ocenia się na ok. 14,0 mln ton, tj. o około 4% więcej od produkcji uzyskanej w 2016 roku;
- ◆ produkcję warzyw gruntowych ocenia się na około 4,5 mln ton, tj. na poziomie roku ubiegłego;

³ *Przedwstępny szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017; niepublikowane dane GUS; informacje od ekspertów.

Według danych statystyki publicznej, w 2017 roku powierzchnia uprawy zbóż ogółem wynosiła około 7,6 mln ha, w tym powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi - około 7,0 mln ha. Rozpatrując zaś powierzchnie uprawy poszczególnych gatunków zbóż ustalono m.in., że areal zajęty pod pszenicę wynosił około 2,4 mln ha, pod żyto - ponad 0,9 mln ha, a pod jęczmień - około 1,0 mln ha, owies - ok. 0,5 mln ha, pszenżyto - około 1 mln ha. Co się zaś tyczy powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych, wynosiły one w 2017 roku kolejno 0,9 i 0,2 mln ha, przy czym areal uprawy rzepaku i rzepiku był większy od ubiegłorocznego o około 9%, a buraków cukrowych - większy o około 10%. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na około 2,7 mln t, tj. o około 22% więcej od ubiegłorocznych. Zbiory buraków cukrowych ocenia się na około 14,0 mln ton tj. o 4% więcej od uzyskanych w 2016 roku⁴.

Z danych statystyki publicznej oraz szacunków ekspertów IERiGŻ-PIB wynika, że w 2017 roku (w porównaniu z 2016 rokiem) plony głównych roślin uprawnych kształtowały się następująco⁵:

- ◆ pszenica ozima - 51,1 dt/ha (wzrost plonu o 8,3%);
- ◆ żyto ozime - 30,7 dt/ha (wzrost plonu o 6,2%);
- ◆ jęczmień jary - 37,6 dt/ha (wzrost plonu o 5,0%);
- ◆ pszenżyto ozime - 40,1 dt/ha (wzrost plonu o 2,2%);
- ◆ rzepak i rzepik ogółem - 29,8 dt/ha (wzrost plonu o 11,2%);
- ◆ ziemniaki ogółem - 285 dt/ha (na poziomie plonu z 2016 roku);
- ◆ buraki cukrowe - 630 dt/ha (spadek plonu o 4,3%).

W **2017 roku** na rozmiar produkcji zwierzęcej wpłynęły między innymi następujące czynniki⁶:

- ◆ w porównaniu ze strukturą pogłowia bydła w czerwcu 2016 roku, w analogicznym okresie 2017 roku zwiększył się udział pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 1,2 p. proc.) i pozostałego bydła dorosłego w wieku powyżej 2 lat (o 0,5 p. proc.), a zmalał udział cieląt (o 1,1 p. proc.) i pogłowia krów (o 0,6 p. proc.). Odnotowany w czerwcowym badaniu wzrost pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat, wskazuje na utrzymujące się zainteresowanie hodowlą bydła opasowego,
- ◆ w pierwszej połowie 2017 roku odnotowano wzrost importu bydła o 2,3% w stosunku do analogicznego okresu 2016 roku. Najwięcej sprowadzono cieląt - 51 tys. sztuk (o 7,8%

⁴ *Przedwinięty szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017; *Rolnictwo w 2016 r.*, GUS, Warszawa 2017.

⁵ *Jak wyżej*, szacunki ekspertów z IERiGŻ-PIB.

⁶ *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017; *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2017 roku*, GUS, Warszawa 2017.

więcej niż w pierwszym półroczu 2016 roku). W tym samym okresie wielkość eksportu bydła kształtowała się na poziomie 36 tys. sztuk i spadła o 30,8% w stosunku do poprzedniego roku (w tym cieląt o 28,3%),

- ◆ średnia cena skupu 1 kg żywca wołowego za 6 miesięcy wynosiła 6,24 zł/kg i była wyższa o 5,1% od notowanej w analogicznym okresie 2016 roku,
- ◆ przeciętna cena skupu mleka za 6 miesięcy 2017 roku (131,93 zł za 100 l) była o 25,9 % wyższa od rejestrowanej w analogicznym okresie 2016 roku,
- ◆ w I półroczu 2017 roku przeciętna cena 1 kg żywca wieprzowego wynosiła w skupie 5,20 zł i była o 21,4 % wyższa od notowanej w analogicznym okresie 2016 roku, a w obrotach targowiskowych wynosiła 5,01 zł , wykazując wzrost 16% stosunku do notowanej przed rokiem,
- ◆ w czerwcu 2017 roku za 1 kg żywca wieprzowego płacono rolnikom 5,61 zł w skupie, a na targowiskach 5,30 zł, tj. odpowiednio o 14,6 % i o 17,5 % więcej niż w czerwcu 2016 r.

Według wstępnych danych pogłowie bydła w czerwcu 2017 roku liczyło 6 143,1 tys. sztuk i było wyższe o 3,4% w stosunku do czerwca ubiegłego roku. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat o 8,0% i bydła dorosłego o 3,3%. Nieznaczne obniżenie pogłowia odnotowano w grupie cieląt o 0,4%⁷. W porównaniu z czerwcem ubiegłego roku nieznacznie obniżyło się pogłowie cieląt poniżej 1 roku o 0,4% do poziomu 1 720,7 tys. sztuk. Stado młodego bydła w wieku 1-2 lat powiększyło się, w stosunku do poprzedniego roku o 8,0% i osiągnęło poziom 1 701,2 tys. sztuk. Pogłowie krów wzrosło się w porównaniu z czerwcem 2016 roku o 42,2 tys. sztuk (o 1,8%) do poziomu 2 374,4 tys. sztuk.

Ponadto, zgodnie ze wstępnymi danymi GUS, w czerwcu 2017 roku pogłowie trzody chlewnej ogółem wynosiło 11 352,7 tys. sztuk, wykazując w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrost o 4,5 %. Wzrost pogłowia wystąpił dla większości grup, w tym warchlaków o 6,5 %, świń na ubój (tuczników) o 8,8% i populacji trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej o 3,5%. Odnotowano spadek pogłowia prosiąt o 3,1 %. W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej rejestrowaną na początku czerwca 2016 roku zmniejszył się udział prosiąt (o 2,0 p. proc.) oraz grupy trzody chlewnej przeznaczonej na chów o wadze 50 kg i więcej (o 0,1 p.proc), natomiast zwiększył się udział warchlaków (o 0,6 p. proc) oraz grupy trzody chlewnej przeznaczonej na ubój o wadze 50 kg i więcej (o 1,5 p. proc.).

⁷ *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017.

Tabela 1

**Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich
produkcji roślinnej w latach 2016-2017^a**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2017 / 2016
			2016	I-VII 2017	
1	2	3	4	5	6
MATERIAŁ SIEWNY					
1	Pszenica ozima	100 kg	179,15	180,62	1,008
2	Pszenica jara	100 kg	189,22	184,39	0,974
3	Żyto ozime	100 kg	156,76	163,41	1,042
4	Jęczmień jary	100 kg	176,84	173,61	0,982
5	Pszennyto ozime	100 kg	166,33	170,29	1,024
6	Mieszanki zbożowe	100 kg	174,59	175,06	1,003
7	Owies	100 kg	172,34	176,51	1,024
8	Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi średnio				1,008
9	Gryka	100 kg	423,87	414,98	0,979
10	Rzepak	1 porcja	545,84	523,19	0,959
11	Kukurydza	1 porcja	202,19	201,04	0,994
12	Ziemniaki jadalne	100 kg	201,95	223,98	1,109
13	Buraki cukrowe*	1 jed. siew.			1,013
14	Buraki pastewne	100 kg	2 523,43	2 539,24	1,006
15	Trawy	1 kg	15,81	15,78	0,998
16	Koniczyna czerwona	100 kg	2 240,04	2 191,93	0,979
17	Seradela	100 kg	1 343,24	1 341,89	0,999
18	Łubin pastewny wąskolistny	100 kg	292,22	284,74	0,974
NAWOZY MINERALNE					
19	Mocznik 46% N	100 kg	148,76	150,04	1,009
20	Saletrzak 28% N	100 kg	113,84	109,64	0,963
21	Saletra Amonowa 34% N	100kg	130,32	125,12	0,960
22	Średnio nawozy azotowe				0,977
23	Superfosfat granulowany wzbogacony potrójny 40% P ₂ O ₅	100kg	161,32	154,84	0,960
24	Superfosfat granulowany 20% P ₂ O ₅	100 kg	91,92	88,72	0,965
25	Średnio nawozy fosforowe				0,963
26	Sól potasowa 60% K ₂ O	100 kg	165,92	155,84	0,939

27	Polifoska 8% N, 24% P ₂ O ₅ , 24% K ₂ O	100 kg	188,80	175,04	0,927
28	Fosforan amonu 18% N, 46% P ₂ O ₅	100 kg	216,88	199,48	0,920
29	<i>Średnio wieloskładnikowe</i>				<i>0,923</i>
30	Nawóz węglanowy, wapniowo-magnezowy 45-53% CaO	100 kg	219,56	224,68	1,023
31	Nawóz wapniowy lub wapno nawozowe	100 kg	76,30	76,15	0,998
32	<i>Średnio nawozy wapniowe</i>				<i>1,011</i>
NAWOZY ORGANICZNE					
33	Obornik (wg ceny słomy)	100 kg	29,69	31,03	1,045
34	ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN, średnio				1,022
UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ ^b					
35	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt tytoniu	PLN	5,82	5,68	0,976
36	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt pszenicy	PLN	1,62	1,59	0,981
37	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt rzepaku	PLN	2,71	2,78	1,026
38	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 dt buraków cukrowych	PLN	2,27	2,26	0,996
Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji roślinnej					
39	Energia elektryczna	100 kWh	31,34	29,97	0,956
40	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	800,98	815,57	1,018
41	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa,	1 l	4,37	4,62	1,057
42	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	4,69	4,95	1,055
43	Olej napędowy	1 l	4,16	4,49	1,079
44	Olej opałowy	1 l	2,62	2,92	1,115
45	Wynajem powierzchni w obcych budynkach (lokal rzemieślniczy)	m ²	21,94	21,82	0,995
46	Opłaty targowiskowe związane ze sprzedażą ziemiopłodów	1 dzień	13,44	13,47	1,002

* wskaźnik zmian wg średnich cen z wybranych cukrowni.

^a Według niepublikowanych danych GUS.

^b Ubezpieczenie od gradu, przymrozków, powodzi lub huraganu.

Tabela 2

**Wskaźniki zmian cen towarów, tj. składników kosztów bezpośrednich
produkcji zwierzęcej w latach 2016-2017^a**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-VII 2017 / 2016
			2016	I-VII 2017	
1	2	3	4	5	6
KOSZT ZWIERZĄT ZAKUPYWANYCH W CELU WYMIANY STADA					
1	Prosięta *	1 szt.	154,62	180,56	1,168
2	Krowy mleczne *	1 szt.	3 078,00	2 995,00	0,973
3	Jałówki 1-roczone *	1 szt.	2 001,00	2 243,00	1,121
4	Pisklęta mięsne	1 szt.	2,30	2,27	0,987
5	Pisklęta ogólnego użytku	1 szt.	2,37	2,36	0,996
PASZE TOWAROWE					
6	Koncentrat dla tuczników	100 kg	254,37	252,39	0,992
7	Koncentrat dla warchlaków	100 kg	276,22	273,71	0,991
8	Koncentrat dla loch	100 kg	254,98	253,56	0,994
9	Koncentrat dla krów mlecznych	100 kg	216,74	216,49	0,999
10	Mieszanka dla loch niskoprosnych	100 kg	171,97	170,31	0,990
11	Mieszanka dla loch wysokoprosnych i karmiących	100 kg	172,50	172,67	1,001
12	Mieszanka dla prosiąt	100 kg	228,83	231,69	1,012
13	Mieszanka dla tuczników	100 kg	137,07	138,35	1,009
14	Mieszanka dla krów wysokomlecznych	100 kg	144,91	142,81	0,986
15	Mieszanka dla bydła dorosłego	100 kg	163,44	162,27	0,993
16	Mieszanka dla cieląt i jagniąt C-J	100 kg	167,33	166,67	0,996
17	Mieszanka dla kur niosek	100 kg	160,03	160,74	1,004
18	Mieszanka dla kurcząt hodowlanych	100 kg	172,64	171,43	0,993
19	Mieszanka dla kurcząt rzeźnych	100 kg	181,11	180,25	0,995
20	Ziarna i śruty zbożowe* (pszenica+żyto+jęczmień+owies)	100 kg	66,23	69,38	1,048
21	Otręby (pszenne)	100 kg	70,01	712,15	10,172
22	Dodatki mineralne (uniwersalne)	100 kg	417,45	421,25	1,009
23	Mleko Pełne Własne*	1 litr	2,26	2,29	1,013
24	Mleko Chude	1 litr			1,013

25	Preparat mlekozastępczy dla cieląt	100 kg	560,32	568,51	1,015
26	Ziemniaki pastewne*	100 kg	34,25	33,99	0,992
27	Siano*	100 kg	39,24	38,11	0,971
28	Słoma*	100 kg	29,69	31,03	1,045
PASZE NIETOWAROWE OBCE					
29	Okopowe pastewne (buraki pastewne)*	100 kg	40,62	36,84	0,907
30	Zielonki* (wg ceny siana)	100 kg	39,24	38,11	0,971
UBEZPIECZENIE PRODUKCJI ZWIERZĘCEJ^b					
31	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 sztuki bydła	PLN	6,38	6,48	1,016
32	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 tucznika				1,004
33	Roczna stopa % ubezpieczenia 1 konia	PLN	8,54	8,47	0,992
34	Usługi weterynaryjne				1,025
35	Badanie kliniczne krowy	PLN	35,25	36,59	1,038
36	Krycie krów	PLN	65,92	66,70	1,012
Składniki kosztów, które mogą oddziaływać na poziom kosztów specjalistycznych produkcji zwierzęcej					
37	Energia elektryczna	100 kWh	31,34	29,97	0,956
38	Węgiel kamienny, klasa I, kostka	1 t	800,98	815,57	1,018
39	Benzyna bezołowiowa 95-oktanowa,	1 l	4,37	4,62	1,057
40	Benzyna bezołowiowa 98-oktanowa	1 l	4,69	4,95	1,055
41	Olej napędowy	1 l	4,16	4,49	1,079
42	Olej opałowy	1 l	2,62	2,92	1,115
43	Wynajem powierzchni w obcych budynkach (lokal rzemieślniczy)	m ²	21,94	21,82	0,995
44	Opłaty targowiskowe związane ze sprzedażą zwierząt	1 dzień	13,44	13,47	1,002

* Średnia cena w obrocie targowiskowym.

^a Według niepublikowanych danych GUS.

^b Ubezpieczenie od padnięcia lub dobita z konieczności.

Tabela 3**Wskaźniki zmian cen wybranych produktów rolnych w latach 2016-2017**

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Cena		Wskaźniki zmian cen I-X 2017 / 2016
			2016	I-X 2017	
1	2	3	4	5	6
1	Pszenica ^a	1 dt	61,14	64,38	1,053
2	Żyto ^a	1 dt	50,34	53,65	1,066
3	Jęczmień ^a	1 dt	57,82	59,60	1,031
4	Owies ^a	1 dt	60,97	64,46	1,057
5	Rzepak ^b	1 dt	158,33	153,49	0,969
6	Ziemniaki ^a	1 dt	44,80	45,70	1,020
7	Buraki cukrowe ^b	1 dt	11,78	11,50	0,976
8	Mleko ^a	1 litr	1,11	1,35	1,216
9	Żywiec wołowy ^a	1 kg	5,91	6,26	1,059
10	Żywiec wieprzowy ^a	1 kg	4,68	5,23	1,118
11	Żywiec drobiowy ^a	1 kg	3,68	3,67	0,997

^a Ceny w skupie, średnioroczna z 2016 r. oraz średnia w okresie I-X 2017 r.; wg danych GUS.

^b W przypadku rzepaku - średnia cena skupu wg GUS, w 2016 roku - w okresie VII-XII, a w 2017 roku - w okresie VII-X; w przypadku buraków cukrowych - w latach 2016-2017 - cena skupu z II półrocza.

Uwarunkowania poziomu cen produktów rolnych i środków produkcji

Zboża

Według opracowania Grain Market Report (listopad 2017 roku) prognoza dotycząca globalnej produkcji zbóż w sezonie 2017/2018 będzie wyższa o 5 mln ton w porównaniu do poprzedniego miesiąca, ale o 3% niższa niż w tym samym okresie ubiegłego sezonu i wyniesie 2 079 mln ton⁸. Komisja Europejska (KE) szacuje, że produkcja zbóż w Unii Europejskiej w obecnym sezonie osiągnie prawie 300 mln ton, mimo zmniejszenia arealów produkcji o 1%. Produkcja pszenicy miękkiej w krajach UE powinna osiągnąć 140 mln ton, co stanowi 5% wzrost, pszenicy twardej ustabilizuje się na poziomie 9 mln ton, jęczmienia nieznacznie spadnie do 58 mln ton, a kukurydza trzeci rok z rzędu pozostanie na niskim poziomie 59 mln ton, czyli o 8% poniżej średniej pięcioletniej. Całkowite zapasy zbóż w UE w sezonie 2017/2018 powinny spaść o 36,9 mln ton. W przeciwieństwie do innych gatunków zbóż zasoby jęczmienia i pszenicy powinny nieznacznie wzrosnąć⁹.

Główny Urząd Statystyczny (GUS) szacuje, że Polskie plony zbóż ogółem w 2017 roku wyniosą 41,8 dt/ha, tj. o 1,5 dt/ha (o 4%) więcej w porównaniu do ubiegłorocznych, a plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 39,8 dt/ha, tj. w porównaniu do ubiegłorocznych więcej o 2 dt/ha (o 5%). Według szacunków GUS zbiory zbóż ogółem w 2017 roku wyniosły 32 dt/ha, czyli o 2,1 mln ton (o 7%) więcej w porównaniu do zbiorów z 2016 roku¹⁰.

Po zbiorach w 2017 roku na światowych rynkach zbóż utrzymuje się presja podaży, ale znacznie mniejsza niż rok wcześniej. Ceny zbóż utrzymują się na niskim poziomie, jednak na większości rynków są wyższe niż w analogicznym okresie poprzedniego sezonu. We wrześniu indeks cen Grains and Oilseeds Index (GOI), w porównaniu z sierpniem zwiększył się o 2,5% na co złożył się głównie wzrost cen jęczmienia (o 8%), pszenicy (o 5,4%) i kukurydzy (o 0,1%). Wzrost cen wynikał z mniejszej podaży ziarna z nowych zbiorów u głównych zamorskich eksporterów, dużego popytu importowego, trudności logistycznych (sztorm na Atlantyku) oraz z niekorzystnych warunków na południowej półkuli. We wrześniu 2017 roku za amerykańską

⁸ *Grain Market Report*, listopad 2017, <http://www.igc.int/downloads/gmrsummary/gmrsumme.pdf>

⁹ *KE: Produkcja zbóż w UE sezonie 2017/2018 wyższa o 1,5%*, <http://www.farmer.pl/agroskop/analizy-i-komentarze/ke-produkcja-zboz-w-ue-sezonie-2017-2018-wyzsza-o-1-5-proc,74729.html>

¹⁰ *Przedwinykowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017 r.

pszenicę HRW i SRW płacono odpowiednio 217 i 193 USD/ton, wobec 190 i 180 USD/tonę w porównywalnym okresie roku ubiegłego¹¹.

Wzrost cen na światowych rynkach częściowo przełożył się na europejskie rynki, ale ogranicza go duża podaż ziarna z nowych zbiorów w rejonie portów Morza Czarnego i w Europie Zachodniej szczególnie we Francji. W porównaniu z wrześniem 2016 roku wartość indeksu jęczmienia i pszenicy zwiększyła się odpowiednio o 27,1% i 14,5% a indeks cen kukurydzy zmalał o 7,4%. We Francji i Niemczech ceny pszenicy wynosiły odpowiednio 191 i 202 USD/tonę wobec 182 i 187 USD/tonę w porównaniu do września 2016 r. Tradycyjnie najtańsza była pszenica w krajach Europy Centralnej, gdzie za ziarno o parametrach paszowych płacono 156 USD/tonę (109 USD/tonę), a konsumpcyjnych 174 USD/tonę (147 USD/tonę)¹².

W Polsce przedłużające się tegoroczne zbiory kukurydzy powodowały, że popyt na ziarno zbóż podstawowych, pomimo większej niż przed rokiem ich podaży, był nadal relatywnie duży. W efekcie ceny zbóż są znacząco wyższe, niż rok wcześniej. W październiku 2017 roku przeciętne ceny skupu zbóż według danych GUS kształtowały się następująco: cena pszenicy wynosiła 649 zł/tonę, czyli była o 6% cena wyższa niż w październiku ubiegłego roku, żyto 550 zł/tonę – cena wyższa o 7%, jęczmień ogółem 636 zł/tonę – cena wyższa o 7%, kukurydza 482 zł/tonę – cena wyższa o 6%. Wzrosły ceny zbóż na Polskich targowiskach, w stosunku do notowań z poprzedniego roku. Według danych GUS średnia cena pszenicy wynosiła 789 zł/tonę, żyta – 644 zł/tonę a jęczmienia paszowego ukształtowała się na poziomie 723 zł/tonę. W odniesieniu do notowań sprzed roku pszenica i jęczmień podrożały o około 7%, a żyto o 10%¹³.

Rzepak

W sezonie 2017/2018 światowe zbiory rzepaku wyniosą, podobnie jak w sezonie poprzednim 63,5 mln ton, co oznacza zahamowanie ich czteroletniego spadku. W pierwszej połowie bieżącego sezonu wzrost zbiorów rzepaku zanotowano w Unii Europejskiej (o 7% do 21,8 mln ton), na Ukrainie (o 62,8% 2,1 mln ton) i Rosji (o 20% do 1,2 mln ton). Spadek zbiorów rzepaku odnotowano w Indiach (o 8,6% do 6,4 mln ton) i Chinach (o 12,3% do 5 mln ton). W drugiej połowie sezonu przewidywany jest spadek zbiorów w Australii (o 34,4% do 2,9 mln

¹¹ *Rynek Zbóż. Stan i perspektywy*, nr 53, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2017

¹² *Jak wyżej*.

¹³ *Raporty miesięczne o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym z elementami tendencji rozwojowej. Informacja o sytuacji na rynku zbóż*, Nr 2, KOWR, Warszawa 2017

ton). Światowe zasoby rzepaku w bieżącym sezonie zwiększą się o 0,5% do poziomu 70,1 mln ton, natomiast zużycie wzrośnie o 1,1 % do 63,8 mln ton i będzie większe od produkcji. Będzie to konsekwencją spadku globalnych zapasów rzepaku na koniec sezonu o 4,5% do poziomu 6,3 mln ton¹⁴.

W Polsce według szacunków GUS, powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w bieżącym roku zwiększyła się w porównaniu do roku ubiegłego o około 9% i wyniosła 0,9 mln ha. Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na około 2,7 mln ton, tj. około 22% więcej od ubiegłorocznych. Wzrost zbiorów rzepaku był konsekwencją między innymi lepszych niż przed rokiem warunków pogodowych, według danych GUS zaorano jedynie ok. 0,1% powierzchni zasianej rzepaku ozimego, a późniejsza wegetacja, pomimo kwietniowych chłódów, przebiegała na ogół bez zakłóceń i w korzystnych warunkach¹⁵.

Przeciętna cena skupu rzepaku w zakładach tłuszczowych w Polsce (na dzień 26.11.2017 roku) wynosiła 1641 zł/tonę i była niższa o 7% niż w analogicznym okresie ubiegłego roku, która wynosiła 1765zł/tonę¹⁶. W sezonie 2017/2018 przy większych krajowych zbiorach, przewiduje się spadek cen rzepaku. Spadek cen będzie jednak niewielki. Ograniczająco na spadek cen będzie bowiem oddziaływał nadal napięty bilans rzepaku w Europie i na świecie, a także prognozowany niewielki spadek jego cen na międzynarodowych rynkach. Spadkom cen będzie natomiast sprzyjać spodziewana wysoka podaż konkurencyjnej soi na globalnym rynku, szczególnie w pierwszej połowie sezonu¹⁷.

Mleko

W najnowszym raporcie Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) Food Outlook, eksperci przewidują, że światowa produkcja mleka w 2017 roku wzrośnie o 12 mln ton, czyli o 1,4% do poziomu 833,5 mln ton. Przewiduje się, że w Azji i obu Amerykach nastąpi wzrost produkcji, w Europie i Afryce pozostanie na podobnym poziomie, natomiast w Oceanii nastąpi spadek. Większość globalnego wzrostu będzie mieć miejsce w Azji, głównie w Indiach, gdzie produkcja wzrośnie o prawie 4% do 169 mln ton. W krajach Unii Europejskiej przewiduje się, że produkcja mleka wzrośnie o 0,4% do 164,5 mln ton. Chociaż dostawy mle-

¹⁴ *Rynek rzepaku. Stan i perspektywy.* nr 52, IERiGŻ-PIB, Warszawa, listopad 2017

¹⁵ *Przedwzrostkowy szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017 r.

¹⁶ *Rynek roślin oleistych – notowania za okres 20.11.2017 r. – 26.11.2017 r.*, nr 47, MRiRW, Warszawa, listopad 2017

¹⁷ *Rynek rzepaku. Stan i perspektywy.* nr 52, IERiGŻ-PIB, Warszawa, listopad 2017

ka od stycznia do lipca 2017 roku były nieco niższe niż w ubiegłym roku, poprawa warunków pogodowych, dostępność paszy oraz wyższe międzynarodowe i krajowe ceny mleka powinny zwiększyć produkcję w drugiej połowie roku, co doprowadzi do wzrostu w skali całego roku, a także zniweluje skutki oczekiwanego spadku pogłowia krów, który wyniesie 1,6%¹⁸.

Uwzględniając zmiany pogłowia i wydajności mlecznej przewiduje się, że produkcja mleka surowego w Polsce w 2017 roku wyniesie około 13,7 mln ton (13,3 mld litrów) i będzie o 3,5% większa niż w 2016 roku. Dynamika produkcji będzie znacznie większa od średniej z okresu 2004 - 2016. Dobra koniunktura na rynku światowym i unijnym utrzymująca się w pierwszej połowie 2017 roku sprawiła, że utrwaliła się wzrostowa tendencja cen skupu mleka surowego w Polsce. Średnia cena skupu mleka wynosiła 1,32 zł/litr i była o 26,1% wyższa niż w pierwszym półroczu 2016 roku kiedy to cena za liter mleka wynosiła 1,04 zł. W drugim półroczu 2017 roku ceny skupu mleka będą uzależnione od poziomu cen produktów mleczarskich na rynkach zewnętrznych. Jeżeli nie wystąpi gwałtowny spadek cen trwałych produktów mleczarskich na światowym rynku, to ceny mleka w grudniu mogą osiągnąć poziom około 1,42 zł/litr i będzie to cena o 5% wyższa niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Szacuje się, że średnia cena skupu mleka za cały 2017 rok może wynieść około 1,38 zł/litr i będzie to wynik lepszy o 24,6% niż w 2016 roku¹⁹.

Żywiec wieprzowy

Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) prognozuje, że światowa produkcja wieprzowiny w 2017 roku wzrośnie o 1% i wyniesie ok. 117 mln ton. Produkcja wieprzowiny zwiększy się w Chinach, Stanach Zjednoczonych, Rosji, Kanadzie, Wietnamie, Meksyku i Korei, natomiast prawdopodobnie spadnie w Unii Europejskiej, Japonii i na Ukrainie. Po dwóch latach spadku chińskiej produkcji wieprzowiny spowodowanych m.in. przepisami z zakresu ochrony środowiska, produkcja mięsa wieprzowego wzrośnie o 1,3% do prawie 53 mln ton, czyli o 655 tys. ton więcej niż w roku ubiegłym. Unijna produkcja prawdopodobnie wyniesie ok. 23,4 mln ton i nieznacznie się zmniejszy, co będzie konsekwencją spadającej liczby loch i malejącym popytem importowym zwłaszcza do Chin²⁰.

¹⁸ *Food Outlook*, <http://www.fao.org/3/a-18080e.pdf>

¹⁹ *Rynek mleka. Stan i perspektywy*, nr. 53, IERiGZ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2017

²⁰ *Food Outlook*, <http://www.fao.org/3/a-18080e.pdf>

W Polsce, według wstępnych danych GUS, pogłowie świń w czerwcu 2017 roku liczyło 11 352,7 tys. sztuk, wykazując w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrost o 4,5%. Wzrost pogłowia wystąpił dla większości grup, w tym warchlaków o 6,5%, świń na ubój (tuczników) o 8,8% i populacji trzody chlewnej na chów o wadze 50 kg i więcej – o 3,5%. Równocześnie odnotowano spadek pogłowia prosiąt o 3,1%²¹.

Po dobrych warunkach chowu świń w sezonie 2016/2017, w sezonie 2017/2018 w Polsce nastąpiło ich pogorszenie. Wskazują na to pierwsze miesiące sezonu, charakteryzujące się niewielkim spadkiem cen trzody oraz wzrostem cen zbóż i pasz. W III kwartale 2017 roku przeciętna cena trzody klasy E w UE-28 wyniosła 169,4 EUR/100 kg wagi poubojowej i była o 3,6% niższa niż w III kwartale 2016 roku, w tym we wrześniu (w stosunku do września 2016 roku) niższa o 0,2%. Cena polskiej trzody klasy E wyrażona w euro wyniosła 169,1 EUR/100 kg i była o 3,7% wyższa niż rok wcześniej. Cena skupu trzody w Polsce wynosiła natomiast 5,28 zł/kg i była o 0,4% niższa niż przed rokiem²².

Żywiec wołowy

Po okresie stagnacji w latach 2013-2015 i wzroście o 1,1% w 2016 roku, produkcja mięsa wołowego na świecie w 2017 roku ma wzrosnąć o 1,7% do prawie 70 mln ton. Prognozuje się, że największy wzrost mięsa wołowego będzie w Stanach Zjednoczonych, Brazylii, Argentynie, Turcji i Chinach, natomiast spadnie w Afryce Południowej, Rosji i Australii. W krajach Unii Europejskiej produkcja mięsa wołowego powinna pozostać na podobnym poziomie. Jest to konsekwencją stosunkowo wysokich cen mleka, które zniechęcają rolników do sprzedaży bydła rzeźnego²³.

Według wstępnych danych opracowanych przez GUS wynika, że pogłowie bydła w czerwcu 2017 roku liczyło 6 143,1 tys. sztuk i było wyższe o 3,4% w stosunku do czerwca ubiegłego roku. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu pogłowia młodego bydła w wieku 1-2 lat o 8,0% i bydła dorosłego o 3,3%. Nieznacznie obniżenie pogłowia odnotowano w grupie cieląt o 0,4%²⁴.

Na rynku unijnym od czerwca 2017 roku średnie ceny zakupu bydła rzeźnego systematycznie rosną. We wrześniu 2017 roku unijni dostawcy za bydło rzeźne klasy R3 uzyskali prze-

²¹ *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2017 roku*, GUS, Warszawa 2017.

²² *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 11, IERiGŻ-PIB, Warszawa, listopad 2017

²³ *Food Outlook*, <http://www.fao.org/3/a-18080e.pdf>

²⁴ *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017.

ciętnie 381,47 EUR/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 1% więcej niż przed miesiącem oraz o 5% więcej niż we wrześniu 2016 roku. W Polsce we wrześniu 2017 roku, według danych GUS, było ogółem (bez cieląt) skupowano przeciętnie po 6,31 zł/kg, o 4% drożej niż przed rokiem. Średnia cena była ukształtowała się na poziomie zbliżonym do notowanego we wrześniu 2016 roku²⁵.

Nawozy mineralne

We wrześniu 2016 roku popyt na nawozy mineralne był wyraźnie mniejszy niż w pierwszej połowie 2017 roku, co skutkowało spadkiem cen. Przeciętny spadek cen nawozów mineralnych na krajowym rynku wynosił 0,7%, przy czym potaniały głównie nawozy azotowe. Cena mocznika zmalała o 1,9%, saletrzaka o 1,3%, a saletry amonowej o 1,1%. W porównaniu z początkiem roku nawozy mineralne były średnio o 2,1% tańsze, przy czym w przypadku nawozów azotowych odnotowano niewielki wzrost ich cen. Nawozy mineralne były we wrześniu 2017 roku średnio o 4,3% tańsze niż rok wcześniej. Obniżki cen dotyczyły głównie nawozów wieloskładnikowych, potasowych i fosforowych. Zdecydowanie najmniej potaniały nawozy azotowe. Do końca roku nawozy mineralne mogą jeszcze minimalnie potanieć, jednak obniżki cen będą systematycznie wygaszane²⁶. Relacje cen nawozów mineralnych do cen zbóż uległy poprawie. Na zakup 1 kg NPK należało we wrześniu 2017 roku przeznaczyć równowartość 5,3 kg pszenicy, tj. o 0,1 kg mniej niż miesiąc wcześniej oraz o 0,5 kg mniej niż rok wcześniej. Relatywnie najtańszym nawozem mineralnym we wrześniu pozostała sól potasowa (równowartość 4,0 kg pszenicy), a najdroższym superfosfat (6,7 kg pszenicy).

We wrześniu 2017 roku odnotowano wzrost cen nawozów mineralnych w handlu światowym. Ceny nawozów były średnio o 6,1% wyższe w porównaniu z miesiącem poprzednim, głównie z powodu wyraźnego wzrostu cen mocznika o 16,2%, wynikającego z dynamicznie rosnącego popytu w Indiach, przy jednoczesnym mniejszym eksporcie do Chin. W przypadku pozostałych notowań nawozów zmiany cen były symboliczne. Ceny nawozów na światowym rynku we wrześniu 2017 roku były przeciętnie o 3,4% wyższe niż rok wcześniej. W kolejnych miesiącach pod wpływem stopniowej poprawy koniunktury na podstawowych rynkach ceny nawozów w handlu światowym prawdopodobnie będą rosły²⁷.

²⁵ *Prognozy cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych*, KOWR, Biuro Analiz i Prognoz, Warszawa 2017.

²⁶ *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 11, IERiGŻ-PIB, Warszawa, listopad 2017

²⁷ *Jak wyżej*.

Pasze

Według oceny ekspertów, w sezonie 2017/2018 zużycie zbożowych surowców paszowych w Polsce nadal będzie rosło, ale jego dynamika, w porównaniu z sezonem 2016/2017, nieznacznie zmaleje. Łączne zużycie zbożowych surowców paszowych może zwiększyć się o 3,7% do 18,2 mln ton. Według wstępnych prognoz zużycie surowców wysokobiałkowych w sezonie 2017/2018 może wynieść ok 4,15 mln i będzie o prawie 6% większe niż w sezonie poprzednim. Przypuszcza się, że w całym 2017 roku produkcja pasz przemysłowych wyniesie ok. 10,85 mln ton i będzie o 7,5% większa niż w 2016 roku²⁸.

Krajowa produkcja pasz treściwych w Polsce w sezonie 2017/2018 według szacunków wyniesie 24,5 mln ton i jest to wzrost o 9,2% w porównaniu do ubiegłym sezonem. Produkcja pasz zbożowych zwiększy się o 1,7 mln ton do ok. 22,4 mln ton (9,7%), natomiast produkcję wysokobiałkowych surowców paszowych szacuje się na poziomie ok. 2,1 mln ton i jest to poziom wyższy o 5% niż w sezonie 2016/2017²⁹.

Nośniki energii

Z raportu Polskiej Organizacji Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN) wynika, że w roku 2017 nastąpił wzrost cen paliw ciekłych. W porównaniu z 2016 rokiem ceny na polskim rynku paliw wzrosły w przypadku benzyny 95-oktanowej o 5,3%, a oleju napędowego o 7%. Największy wzrost cen zanotowano na rynku autogazu, wzrost aż o 15%³⁰. Raport POPiHN obejmujący 3 kwartały 2017 roku pokazuje, że rok obecny jest rokiem korzystnym dla sektora paliw płynnych w Polsce. Najważniejszymi elementami wspierającymi dobrą sytuację sektora paliw płynnych było wprowadzenie nowych regulacji prawnych w postaci pakietu paliwowego, energetycznego i transportowego, które ograniczyły działania szarej strefy. Dodatkowymi elementami wspierającymi rynek były też przystępne dla kierowców ceny paliw i notująca coraz lepsze wyniki rozwoju polska gospodarka. Po 9 miesiącach 2017 roku na rynku uplasowano prawie 2,6 mln m³ paliw więcej, niż w tym samym okresie 2016 roku. Popyt na olej napędowy po 3 kwartałach 2017 roku był na poziomie o 16% wyższym, niż przed rokiem. Wzrost popytu na benzyny silnikowe, w stosunku do 9 miesięcy 2016 roku wynosił 6%. Sprzedaż gazu płynnego LPG była na poziomie 5% wyższym, niż przed rokiem. Popyt na lekki olej

²⁸ *Rynek pasz. Stan i perspektywy*, nr 39 IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2017

²⁹ *Jak wyżej*.

³⁰ *Struktura cen detalicznych w Polsce – 10 miesięcy 2017r.*, http://www.popihn.pl/struktura_cen.php?news_id=200

opałowy wzrósł o 4%, natomiast zapotrzebowanie, na ciężki olej opałowy zmalało o 16%. Rynek krajowych 3 głównych paliw transportowych (benzyny, oleju napędowego oraz autogazu) wykazał wynik lepszy o 12% od notowań w tym samym okresie ubiegłego roku³¹.

W pierwszej połowie 2017 roku ceny energii elektrycznej w Polsce były o 6,9% wyższe niż w tym samym okresie roku ubiegłego. To odwrotnie niż w większości krajów Unii Europejskiej, gdzie ceny nieznacznie spadły o 0,5%³². Przyczyną podwyżki prądu spowodowane są głównie taryfami, które weszły w życie od początku 2017 roku. Taryfy dla energii elektrycznej na rok kalendarzowy 2017, które powodują wzrost cen za energię elektryczną obejmują wzrost stawek opłaty przejściowej oraz nowe stawki opłaty OZE (odnawialne źródła energii)³³.

Według danych Agencji Rozwoju Przemysłu (ARP), która monitoruje sytuację sektora węglowego, w ciągu trzech kwartałów tego roku, w odniesieniu do tego samego okresu 2016 roku, średnia cena węgla z polskich kopalń wzrosła o 33,9% (z 231,34 do 309,87 zł za tonę). Węgiel energetyczny podrożał o 10,5% 22,47 zł/tonę (do 235,57 zł), a węgiel koksowy średnio za tonę o ponad 200% – do 633,91 zł³⁴.

³¹ *Konsumpcja paliw ciekłych po 3 kwartałach 2017 r.*, http://www.popihn.pl/popyt_na_paliwa.php?news_id=202

³² *Efekt taryf. Ceny energii w Unii Europejskiej spadają, w Polsce rosną*, <http://tvn24bis.pl/z-kraju,74/eurostat-ceny-energii-elektrycznej-w-polsce-wzrosly-o-6-9-proc,794409.html>

³³ *Taryfy dla energii elektrycznej na rok kalendarzowy 2017*, <https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogolne/aktualnosci/6830,Taryfy-dla-energii-elektrycznej-na-rok-kalendarzowy-2017.html>

³⁴ *Coraz lepsza barbórka: Wysokie ceny węgla, mniejsze wydobywanie*, <http://www.gazetaprawna.pl/artykuly/1088912,gornictwo-wysokie-ceny-węgla-mniejsze-wydobywanie.html>

Źródła informacji:

1. *Coraz lepsza barbórka: Wysokie ceny węgla, mniejsze wydobycie*, <http://www.gazeta-prawna.pl/artykuly/1088912,gornictwo-wysokie-ceny-węgla-mniejsze-wydobycie.html> [dostęp: 10.12.2017]
2. *Efekt taryf. Ceny energii w Unii Europejskiej spadają, w Polsce rosną*, <http://tvn24bis.pl/z-kraju,74/eurostat-ceny-energii-elektrycznej-w-polsce-wzrosly-o-6-9-proc,794409.html> [dostęp: 10.12.2017]
3. *Food Outlook*, <http://www.fao.org/3/a-l8080e.pdf> [dostęp: 10.12.2017]
4. *Grain Market Report*, listopad 2017, <http://www.igc.int/downloads/gmrsummary/gmr-summe.pdf> [dostęp: 11.12.2017]
5. *KE: Produkcja zbóż w UE sezonie 2017/2018 wyższa o 1,5%*, <http://www.farmer.pl/agroskop/analizy-i-komentarze/ke-produkcja-zboz-w-ue-sezonie-2017-2018-wyzsza-o-1-5-proc,74729.html> [dostęp: 11.12.2017]
6. *Konsumpcja paliw ciekłych po 3 kwartałach 2017 r.*, http://www.popihh.pl/popyt_na_paliwa.php?news_id=202 [dostęp: 1.12.2017]
7. *Pogłowie bydła według stanu w czerwcu 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017.
8. *Pogłowie świń według stanu w czerwcu 2017 roku*, GUS, Warszawa 2017.
9. *Prognozy cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych*, KOWR, Biuro Analiz i Prognoz, Warszawa 2017.
10. *Przedwinykowy szacunek głównych ziemioplodów rolnych i ogrodnicych w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2017 r.
11. *Raporty miesięczne o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym z elementami tendencji rozwojowej. Informacja o sytuacji na rynku zbóż*, Nr 2, KOWR, Warszawa 2017
12. *Rolnictwo w 2016r.*, GUS, Warszawa 2017.
13. *Rynek mleka. Stan i perspektywy.*, nr. 53, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2017
14. *Rynek pasz. Stan i perspektywy*, nr 39 IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2017
15. *Rynek rolny. Analizy Tendencje Oceny*, nr 11, IERiGŻ-PIB, Warszawa, listopad 2017
16. *Rynek roślin oleistych – notowania za okres 20.11.2017 r. – 26.11.2017 r.*, nr 47, MRiRW, Warszawa, listopad 2017
17. *Rynek rzepaku. Stan i perspektywy*, nr 52, IERiGŻ-PIB, Warszawa, listopad 2017
18. *Rynek Zbóż. Stan i perspektywy*, nr 53, IERiGŻ-PIB, KOWR, MRiRW, Warszawa 2017

19. *Struktura cen detalicznych w Polsce - 10 miesięcy 2017r.*, http://www.popihn.pl/struktura_cen.php?news_id=200 [dostęp:10.12.2017]
20. *Taryfy dla energii elektrycznej na rok kalendarzowy 2017*, <https://www.ure.gov.pl/pl/urząd/informacje-ogólne/aktualności/6830,Taryfy-dla-energii-elektrycznej-na-rok-kalendarzowy-2017.html> [dostęp:10.12.2017]

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

